

SPRAWOZDANIA

SEMINARE
t. 36 * 2015, nr 1, s. 235-255

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI WYŻSZEGO SEMINARIUM DUCHOWNEGO TOWARZYSTWA SALEZJAŃSKIEGO W KRAKOWIE W ROKU SEMINARYJNYM 2013/2014 (SPRAWOZDANIE WYGŁOSZONE W KRAKOWIE 01.10.2014)

Jezus powołał osobiście swoich apostołów, aby z nim przebywali a następnie posłał ich do głoszenia Ewangelii. Przygotowywał ich z cierpliwą miłością, dał im Ducha Świętego, który ich doprowadzał do pełni prawdy. Chrystus wzywa również nas, abyśmy w Kościele żyli programem naszego Założyciela – św. Jana Bosko – apostoła młodzieży.

Powołanie, jest darem Boga, zakorzenionym w sakramencie chrztu. Dla nas jest również wezwaniem do stania się, tak jak ks. Bosko, uczniami Chrystusa, którzy tworzą wspólnotę. Na to wezwanie odpowiadamy zobowiązaniem do odpowiedniej i ciągłej formacji, do której Bóg udziela nam codziennie swej łaski. W wiernej odpowiedzi na powołanie każdy z nas znajduje drogę pełnej realizacji w Chrystusie.

Formacja seminaryjna, którą przeżywamy w naszej wspólnocie podkreśla cztery główne wymiary naszego człowieczeństwa – ludzki, duchowy, intelektualny i pasterski. Nasze upodobnianie się do Chrystusa wymaga od nas również uporządkowania i czasu. Stąd okres naszego przebywania w tym miejscu, w którym staramy się tworzyć klimat modlitwy, nauki, zaufania i współodpowiedzialności. Pomocą dla nas są wszyscy, którzy wspierają nasze dążenia do rozwoju pełni człowieczeństwa, do wzrostu naszej świętości.

1. WPROWADZENIE

Minione trzy lata przeżyliśmy we wspólnocie seminaryjnej w duchu łączności z całym Zgromadzeniem Salezjańskim przygotowującym się do przeżywania dwusetnej rocznicy urodzin naszego założyciela św. Jana Bosko. Poprzez historię jego życia, pedagogię, którą nam zaproponował, ten ostatni rok przeżyliśmy, pogłębiając duchowość ks. Bosko. Obecny rok Jubileuszowy pragniemy przeżywać w duchu wdzięczności za osobę ks. Bosko jak również wcielania w życie tego wszystkiego co zaproponowała nam ostatnia Kapituła Generalna.

15 września bieżącego roku gościliśmy w naszej wspólnocie nowo wybranego ks. Generała Angela Fernandez Artime – X następcę ks. Bosko. W czasie wspólnego spotkania ks. Generał został naszej wspólnocie kilka myśli z Kapituły Generalnej. Wśród nich jest jedna, która wprost dotyka naszej formacji. Ks. Generał mówił:

„Ostatnią rzeczą, którą pragnę powiedzieć jest to, że wyzwaniem dla naszego zgromadzenia jest tworzenie procesu formacyjnego dla salezjanów w taki sposób, aby współbracia formowali swoje serce według charyzmatu salezjańskiego na wzór serca Jezusa Dobrego Pasterza. Ktoś mógłby powiedzieć, że w czasach obecnych ważna jest liczba salezjanów. Otóż nie liczba jest istotna. Ważne jest szczęście poszczególnych salezjanów, gdyż to jest świadectwo tego, iż powołanie salezjańskie daje szczęście tym, którzy je realizują. I to jest najważniejsze. Moim ogromnym pragnieniem jest to, abyście byli salezjanami szczęśliwymi. Pragnę, byście poprzez ks. Bosko potrafili odkrywać głębię Jezusa Chrystusa, który potrafi uczynić Was szczęśliwymi”.

2. WSPÓŁBRACIA WSPÓLNOTY FORMACYJNEJ

W roku akademickim 2013/2014 dyrektorem wspólnoty seminaryjnej WSDTS w Krakowie był ks. dr Dariusz Kozłowski. Wraz z nim zarząd seminarium i radę domu tworzyli: ks. Andrzej Rolnik, który od sierpnia 2013 roku przejął obowiązki wikariusza dyrektora i kierownika studiów, ks.

dr Robert Bielen (rektor kaplicy p.w. MB Wspomożenia Wiernych), ks. Rafał Burnicki (katecheta), ks. Janusz Kasza (ekonom, administrator). Ponadto wspólnotę zakonno-seminaryjną współtworzyli: ks. Dariusz Porzucek (kierownik biblioteki, spowiednik), ks. Henryk Badura (spowiednik), ks. Jan Krawiec, ks. Jan Wilkołek oraz 44 współbracia studentów: 8 na trzecim kursie, 12 na czwartym, 7 na piątym roku i 17 diakonów na kursie szóstym.

W sierpniu 2013 roku do naszej wspólnoty przybyli nowi współbracia – ks. prof. dr hab. Tadeusz Biesaga, ks. dr Józef Marszałek, ko. Ludwik Jarosz oraz na ostatni rok studiów dk. Marcin Wosiek. Pod koniec roku akademickiego, po rozeznaniu swojego powołania, naszą wspólnotę i Zgromadzenie opuściło dwóch alumnów.

3. INAUGURACJA

Inauguracja roku akademickiego odbyła się 1 października w gmachu WSDTS w Krakowie. Uroczystej Mszy Świętej koncelebrowanej przewodniczył ks. inspektor dr Andrzej Wujek z Warszawy, homilię wygłosił ks. dr Przemysław Solarski (wikariusz ks. inspektora). Po Eucharystii w auli seminaryjnej miała miejsce oficjalna część inauguracji na którą złożyło się uroczyste odśpiewanie *Gaude Mater Polonia*, powitanie przez Rektora przybyłych gości, sprawozdanie rektorskie, wygłoszenie uroczystej formuły otwarcia nowego roku. Wykład inauguracyjny pt. *Teatr w służbie ewangelizacji. Teoretyczne refleksje praktyka* przygotował i wygłosił ks. dr Mariusz Lach (polonista, teatrolog, reżyser teatralny). Oficjalną część inauguracji zakończyły wystąpienia zaproszonych gości, a wśród nich księży inspektorów oraz przedstawiciela Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie ks. dr. hab. Wojciecha Zyzaka, prof. UPJP II.

4. WSPÓŁPRACA Z UPJPII W KRAKOWIE

Od ponad dwóch lat realizujemy bardziej ścisłą współpracę z Wydziałem Teologicznym Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie, która otwiera możliwości jeszcze ściślejszej konsolidacji pomiędzy dwoma uczelniami na wielu płaszczyznach.

W roku sprawozdawczym czterech salezjanów było etatowymi pracownikami dydaktycznymi i naukowymi Uniwersytetu PJP II:

ks. dr hab. Wojciech Życiński, prof. UPJPII,

ks. dr hab. Tadeusz Biesaga, prof. UPJPII,

ks. dr Sylwester Jędrzejewski,

ks. dr Roman Mazur.

Pięciu wykładowców Uniwersytetu PJP II było bezpośrednio zaangażowanych w proces formacji w naszym seminarium poprzez prowadzenie zajęć dydaktycznych:

ks. prof. dr hab. Kazimierz Panuś,

o. dr hab. Dariusz Kasprzak OFM Cap,

ks. dr Jan Klimek,

ks. dr Witold Ostafiński,

ks. dr Stanisław Mieszczak SCJ.

Nasza wspólnota czynnie włączyła się w życie Papieskiego Uniwersytetu Jana Pawła II poprzez udział w seminariach naukowych oraz innych wydarzeniach kulturalnych organizowanych przez Wspólnotę Uniwersytecką. W minionym roku nasi dwaj współbracia, byli absolwenci WSDTS, uzyskali na uczelni UPJP II tytuł doktora teologii dogmatycznej – ks. Marcin Kaznowski i doktora habilitowanego – ks. Sylwester Jędrzejewski. Wśród innych naszych seminaryjnych wykładowców tytuł doktora teologii biblijnej uzyskała pani Maria Miduch.

Rektor WSDTS uczestniczył w Radach Wydziału Teologicznego UPJP II. Studenci i wychowawcy seminarium uczestniczyli w ważniejszych wydarzeniach akademickich: w dorocznej pielgrzymce studentów do Kalwarii Zebrzydowskiej, w uroczystej inauguracji roku akademickiego, Mszy św. za zmarłych pracowników naukowych uczelni krakowskich. Naszych dwóch współbraci z piątego roku studiów otrzymało stypendium naukowe za bardzo dobre wyniki w nauce i szeroką działalność studencką.

5. PERSONEL DYDAKTYCZNY WSDTS

W roku sprawozdawczym funkcję Rektora pełnił ks. dr Dariusz Kozłowski, którego wspomagał w organizacji zajęć dydaktycznych ks. Andrzej Rolnik – prorektor ds. studiów. Personel dydaktyczny w roku akademickim 2013/2014 tworzyło 34 wykładowców: 22 spośród nich to salezjanie; 8 wykładowców to osoby duchowne przynależące do diecezji bądź do innych zakonów; pozostałe 4 osoby to wykładowcy świeccy. Wśród wykładowców 11 posiadało status samodzielnych pracowników naukowych, 19 wykładowców posiadało stopień doktora, pozostali wykładowcy (4) posiadali magisteria specjalistyczne.

Duży wkład w nauczanie naszych alumnów mają nasi współbracia dojeżdżający z zewnątrz: z Warszawy, z Lublina, z Wrocławia. Reprezentują oni katolickie ośrodki naukowe jako pracownicy dydaktyczni wyższych uczelni – Uniwersytetu Kard. St. Wyszyńskiego, Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Papieskiego Wydziału Teologicznego. Jest ich wszystkich 13, wśród nich są wybitni znawcy problematyki teologicznej.

Po raz pierwszy, 23 czerwca 2014 roku, pod koniec roku seminaryjnego zostało zorganizowane spotkanie wykładowców naszego seminarium, aby wymienić doświadczenia związane z wykładami. Wśród zaproszonych wykładowców było siedmiu profesorów podejmujących zajęcia w naszym seminarium. Stale szukamy najlepszego sposobu dotarcia z wiedzą i nauką do każdego naszego współbrata. Jak zorganizować studia, kogo zaprosić na wykłady, aby poziom kształcenia stale się rozwijał? Te i inne pytania przyświecały naszemu spotkaniu.

6. SYMPOZJA, KURSY I SZKOLENIA

Wyższe Seminarium Duchowne Towarzystwa Salezjańskiego w Krakowie wraz z Salezjańskim Centrum Edukacyjnym było współorganizatorem sympozjum, kursów i szkoleń przeznaczonych dla osób świeckich i duchownych. Kolejne spotkanie na temat wychowania pt. *Dialogi o wychowaniu* zgromadziło w kwietniu wielu nauczycieli i katechetów.

W ramach konferencji ks. Dyrektora zaprosiliśmy na Spotkania wtorkowe kilka interesujących osób. Wśród zaproszonych gości byli: ko. Karol Domagała, psycholog i wychowawca z Ośrodka Wychowawczego z Różanogostoku, p. Katarzyna Woźniak – odpowiedzialna za Salezjanów Współpracowników na Dębnikach, ks. Adam Świta redaktor miesięcznika „Don Bosko”, s. Leokadia Wojciechowska – dyrektorka Gimnazjum z Nowej Huty i s. Gaudia z Łagiewnik, która przybliżyła nam tajemnicę Miłosierdzia Bożego.

Alumni naszego Seminarium brali udział w kilku sympozjach i sesjach naukowych organizowanych przez różne uczelnie na terenie całego kraju. Warto wyróżnić sympozjum biblijne na KUL-u, liturgiczne w Łądzie nad Wartą, sympozjum dotyczące życia konsekrowanego odbywające się w Krakowie oraz inne organizowane na UPJP II.

7. STUDIA

Studia przebiegały zgodnie z programem, opartym o *Ratio Studiorum pro Polonia*, wytycznymi UPJP II oraz założeniami *Formacji Salezjanów ks. Bosko* przedstawionymi w dokumentach Zgromadzenia. Rok akademicki obejmował w sumie 150 dni wykładowych (77 – pierwszy semestr, 73 – drugi). Liczba ta została powiększona o sześć dni zajęć zorganizowanych w ramach Warsztatów *Canticum* prowadzonych przez pana Andrzeja Korzeniowskiego. Pod koniec listopada nasi współbracia uczestniczyli w Warsztatach posługi wstawienniczej i charyzmatycznej prowadzonych przez ks. dr. Włodzimierza Cyrana, moderatora Wspólnoty Przymierza Rodzin Mamre. Natomiast ks. Przemysław Kawecki SDB podjął się przygotowania naszych współbraci do przeprowadzenia rekolleksji dla młodzieży.

W roku akademickim 2013/2014 jeden z naszych studentów: kl. Robert Gajewski SDB, po złożeniu abstraktu referatu, został zakwalifikowany do udziału w Studenckim Sympozjum Naukowym „Ecclesia semper reformanda?”. Sympozjum odbędzie się 13 listopada 2014 w Krakowie.

Nasz student wygłosi tam referat *Dojrzewanie Ciała Chrystusa. Biblijne podstawy sentencji Ecclesia semper reformanda*.

a. SEMINARIA NAUKOWE

W minionym roku akademickim prowadzono 7 seminariów naukowych w zakresie 7 przedmiotów:

1. Teologia biblijna – ks. dr Roman Mazur; ks. dr Ryszard Kempia; pani dr Maria Miduch;
2. Teologia dogmatyczna – ks. dr hab. prof. UPJPII Wojciech Życiński; ks. dr Dariusz Koźłowski;
3. Teologia moralna (bioetyka) – ks. dr hab. prof. KUL Jerzy Gocko; ks. dr hab. prof. UPJPII Tadeusz Biesaga;
4. Liturgia – ks. dr Stanisław Mieszczak;
5. Prawo kanoniczne – ks. dr hab. prof. UKSW Henryk Stawniak; ks. dr Wojciech Witkowski;
6. Teologia duchowości – o. dr hab. Marian Zawada OCD;
7. Patrologia – ks. dr hab. Dariusz Kasprzak OFMCap.

b. MAGISTERIA

19 lutego 2014 r., w gmachu naszego seminarium odbył się egzamin *ex-universa theologia* i obrona prac magisterskich. Przed komisją egzaminacyjną stanęło 16 naszych współbraci. Wszyscy uzyskali dyplom magistra. Komisji przewodniczył ks. dr hab. Roman Bogacz prodziekan Wydziału Teologicznego UPJP II w Krakowie.

8. ŚWIĘCENIA, POSŁUGI, ŚLUBY WIECZYSTE

a. Święcenia kapłańskie

24 maja, w uroczystość Matki Bożej Wspomożenia Wiernych, 16 naszych diakonów przyjęło święcenia kapłańskie. Msze święte z udzieleniem sakramentu święceń prezbiteratu odbyły się w czterech inspektoriaty polskich: w Rumii, Oświęcimiu, Warszawie i Wrocławiu.

W Rumii prezbiterat przyjęli: ks. Piotr Pączkowski, ks. Mirosław Chyza, ks. Daniel Śliwiński. W Oświęcimiu: ks. Łukasz Auguściak, ks. Franciszek Janyga, ks. Dawid Waliczek i ks. Marcin Wosiek. W Warszawie: ks. Michał Chorąży, ks. Radosław Kuśmierz i ks. Leonard Szewczyk. We Wrocławiu: ks. Adam Drozd, ks. Sławomir Drapiewski, ks. Mateusz Krzywda, ks. Bartłomiej Janke, ks. Bartosz Mikuła i ks. Grzegorz Dłużniak.

b. Święcenia diakonatu

Siedmiu nowych diakonów wyświęcił 28 czerwca ks. bp Damian Muskus, bernardyn, biskup pomocniczy archidiecezji krakowskiej. Uroczystość odbyła się w kościele rektoralnym przy Wyższym Seminarium Duchownym Towarzystwa Salezjańskiego w Krakowie. Nowo wyświęceni diakoni to: Krzysztof Cepił, Paweł Kosowski, Bartosz Majchrzak, Mateusz Koziółek, Mirosław Pudło, Marian Gruszczak i Robert Gajewski.

c. Posługi akolitatu i lektoratu

8 grudnia, podczas Mszy świętej w uroczystość Niepokalanego Poczęcia NMP, dwunastu współbraci młodszych, alumnów IV roku, otrzymało posługę akolitatu. Posługi udzielił i słowo Boże podczas Eucharystii wygłosił wikariusz przełożonego krakowskiej inspektorii salezjanów, ksiądz Adam Paszek.

15 marca natomiast współbracia z kursu trzeciego przyjęli posługę lektoratu. Uroczystej Mszy Świętej przewodniczył ks. Przemysław Solarski, wikariusz inspektorii warszawskiej. Posługę przyjęło

ośmiu alumnów: Paweł Figura, Oskar Gaszek, Michał Libor, Maciej Michalak, Mariusz Pupka, Paweł Szczepański, Patryk Szostkowski i Andrzej Waś. Wydarzenie to połączone jest zawsze w naszej tradycji z Dniem Wdzięczności dla naszych Rodziców. Towarzyszy temu również wystawiana przez współbraci i młodzież Misterium Męki Pańskiej.

d. Śluby wieczyste

Są naszym dobrowolnym zobowiązaniem wobec Kościoła, Zgromadzenia i współbraci do życia wspólnego według rad ewangelicznych, które zostawił nam Chrystus. Jest to najważniejsze wydarzenie w życiu salezjanina – profesja wieczysta, do której przygotowujemy się przez 6 do 9 lat. 11 naszych współbraci w sierpniu i wrześniu bieżącego roku złożyło swoją profesję wieczystą, stając się salezjanami ks. Bosko na całe życie. Uroczystość była obchodzona w trzech inspektoriat, w różnych miastach związanych z naszą działalnością – Przemyślu, Lubinie i Trzcińcu.

9. BIBLIOTEKA

Rok akademicki 2013/2014 to czas wytężonej pracy i nieustannego porządkowania zbioru biblioteki WSDTS. Wciąż trwa okres wprowadzania innowacji i porządkowania katalogu zmierzający do wdrożenia nowego programu. Przejście z formatu MARC BN na ogólnosiwiatowy standardowy format MARC 21 wymaga wielu poprawek. Większość z nich udało się przeprowadzić automatycznie, niektóre jednak błędy trzeba poprawiać ręcznie, co wymaga przeglądania bazy i ich usuwania. Trwa również przygotowanie do instalacji i wdrożenia system KOHA. Jego poznanie wymaga ogromnego wysiłku tłumaczenia opisu programu, który dostępny jest tylko w wersji angielskiej.

W roku akademickim zakupiono 447 nowych książek, od darczyńców i współbraci pozyskano kilka tysięcy woluminów. Na bieżąco prowadzi się prenumeratę 99 tytułów czasopism. Czasopisma są zamawiane w przedsiębiorstwie Kolporter SA oraz bezpośrednio w redakcjach. Są gromadzone również różnego rodzaju filmy. Posiadamy ogromny zbiór książek nieopracowanych. Jest ich obecnie około 80 000, z czego co najmniej połowa to prawdopodobnie dublety. Część z nich została rozdana różnym osobom i instytucjom. Wciąż eliminujemy woluminy zniszczone, przeznaczając je na makulaturę. Ogromną część czasu naszej pracy pochłania przygotowanie książek do katalogowania. Konieczne jest ich alfabetyczne posortowanie, odpowiednie ułożenie i sprawdzenie z istniejącym katalogiem. Obecnie w katalogu znajduje się ok. 100 tysięcy rekordów, co stanowi wzrost w stosunku do poprzedniego okresu sprawozdawczego o ok. 4 000 tytułów. Wiele z tych wpisów zostało dokonanych do czytelnicy, która systematycznie powiększa ilość woluminów. W ciągu roku akademickiego dokonano 969 wypożyczeń.

W bibliotece nieustannie podnoszone są kwalifikacje pracującej kadry, która bierze czynny udział w różnego rodzaju szkoleniach. Braлиśmy udział w dorocznym zjeździe Federacji Bibliotek Kościelnych FIDES, który tym razem odbywał się w budynkach WSD w Tarnowie. Obecnie kadra biblioteczna obejmuje oprócz kierownika dwie panie: panią Marię Miduch oraz panią Annę Zadorę.

10. FORMACJA SEMINARYJNA

Zasadnicze cele formacji w poszczególnych wymiarach są zawarte w dokumentach Kościoła i Zgromadzenia, a ich ukonkretnienie następuje poprzez opracowanie Programu Życia Wspólnoty. W minionym roku wyznaczyliśmy sobie następujące cele formacyjne:

a. Wymiar prorocki, czyli wyrażanie własnej osobowości w zaangażowaniu wspólnotowym (formacja ludzka).

Cele w tym wymiarze dotyczyły przede wszystkim odpowiedzialnego wykorzystania czasu, pielęgnowania braterskiego kontaktu ze współbraćmi, nabywania nowych umiejętności oraz dowartościowania spotkań, które ze swojej natury służą budowaniu i pogłębianiu relacji braterskich.

b. Wymiar duchowy – mistyczny, skupienie na Bogu.

W wymiarze życia duchowego skupiliśmy się na większym zaangażowaniu modlitewnym, pogłębieniu tożsamości i jedności salezjańskiej oraz doświadczeniu Boga we wspólnocie. Troska o życie duchowe znalazła swój wyraz w wierności *Osobistemu programowi życia*, głębszemu przeżyciu dni skupienia oraz podejmowaniu wspólnotowych inicjatyw dotyczących życia duchowego (adoracja Najświętszego Sakramentu).

Szczególnym naszym zaangażowaniem w rozwój życia duchowego były doroczne rekolekcje dla poszczególnych kursów rocznikowych przygotowujących się do święceń diakonatu i prezbiteratu oraz przed ślubami wieczystymi na *Colle don Bosco*. W czasie dni skupienia pogłębialiśmy temat naszych ślubów zakonnych.

Szczególnie ważnym elementem formacji młodych salezjanów jest towarzyszenie powołaniowie w wymiarze kierownictwa duchowego, spowiedzi. Pragnę podziękować naszym spowiednikom, ks. Henrykowi Badurze, ks. Dariuszowi Porzuckowi, ks. Krzysztofowi Niżniakowi za pełną poświęcenia wierność konfesjonałowi i dyspozycyjności w każdym czasie.

c. Wymiar pastoralny – czyli służba na rzecz młodzieży poprzez osobistą formację intelektualną.

W Programie zwróciliśmy uwagę na jakość naszego przygotowania intelektualnego, na nasze uczestnictwo w sympozjach, konferencjach, na weryfikację naszego studiowania. Ważnym postanowieniem było dla nas odpowiednie świętowanie dni patriotycznych (Dzień Niepodległości, Dzień Żołnierzy Wyklętych).

Przygotowanie pastoralne w naszym seminarium realizowaliśmy w następujących formach:

- ćwiczenia i praktyki objęte programem studiów w ramach przedmiotów pastoralnych;

- praktyki wakacyjne, świąteczne, przeżywane we wspólnotach lokalnych;

- stałe, bądź okazjonalne zaangażowania pastoralne w ciągu całego roku.

- zaangażowania stałe, które podjęliśmy już wcześniej i nadal realizujemy:

- 1 - Wystawianie misterium Męki Pańskiej;

- 2 - Pomoc w przeprowadzeniu niedziel powołaniowych;

- 3 - Organizacja Uroczystości św. Jana Bosko z udziałem młodzieży;

- 4 - Prowadzenie rekolekcji wielkopostnych;

- 5 - Pomoc w organizacji dni skupienia dla młodzieży;

- 6 - Pomoc w organizacji Świąt Młodzieży w inspektoriat macierzystych;

- zaangażowania systematyczne:

- 1 - Zaangażowanie w duszpasterstwo młodzieżowe przy kaplicy MB Wspomożenia Wiernych (ministranci, schola);

- 2 - Zaangażowanie w pracę Wolontariatu Misyjnego;

- 3 - Pomoc w Saltromie w prowadzeniu Świetlicy „Świat dziecka”;

- 4 - Zaangażowanie w inspektoriatną animację powołaniową;

- 5 - Pomoc w Oratorium w Pychowicach;

- 6 - Zaangażowanie w zespole muzycznym LO w Nowej Hucie;

- 7 - Zaangażowanie w Art. 43 - zarządzanie stroną www.losiowka.pl, artykuły ze zdjęciami z życia seminaryjnego (święta, okolicznościowe imprezy, itp.); wydanie dwóch numerów ŁOŚ PRESSU (Narodzenie Pańskie i Wielki Post).

11. WAŻNIEJSZE WYDARZENIA

a. Kulturalne

W ubiegłym roku akademickim pod względem kulturalnym udało się zrealizować kilka pomysłów:

- Powstała seminaryjna wideoteka, na którą składają się kupowane raz/dwa razy w miesiącu pozycje filmowe oraz te otrzymane od dobrodziejów i współbraci. Ich tematyka głównie dotyczy wychowania trudnej młodzieży, wiary, ważnych tematów społecznych czy patriotycznych.

- Kilkakrotnie organizowane były wyjścia do kina, m.in. na takie filmy jak *Cristiada*, *Powstanie*

Warszawskie, Miasto 44. Wszelkie inne filmy także dotyczyły tematyki związanej z wiarą, historią Polski i Kościoła czy patriotyzmem.

- Przy naszym seminarium od kilku lat organizuje spotkania wspólnota ZIEMIA BOGA. Pod okiem reżysera, pana Marcina Kobierskiego (który reżyseruje także nasze spektakle Misterium Męki Pańskiej), kilkakrotnie wystawiła w czerwcu wspaniały spektakl *Jeszcze tej nocy*, w którym nasza wspólnota licznie uczestniczyła.

- Jako że Kraków obfituje w rozmaite imprezy i wydarzenia kulturalne, w ciągu roku akademickiego miały miejsce kilkusobowe wyjścia na rozmaite imprezy czy koncerty – głównie organizowane przez środowiska kościelne.

- O nowościach w świecie kultury – zarówno w skali światowej, krajowej jak i lokalnej informowała regularnie aktualizowana gazetka kulturalna.

b. Modlitewne i sportowe

- 12 października uczestniczyliśmy w IX Pieszej Pielgrzymce Śladami Karola Wojtyły Robotnika z Dębnik do Łagiewnik. Na zakończenie pielgrzymki celebrowaliśmy wspólną Eucharystię w Centrum Św. Jana Pawła II oraz Koronkę do Miłosierdzia Bożego;

- 26 października obchodziliśmy razem ze współbraćmi całej inspektorii krakowskiej Dzień Wspólnoty;

- 13 czerwca 2014 Jubileusz 25-lecia kapłaństwa obchodzili nasi współbracia podczas wspólnej uroczystej Eucharystii w kaplicy rektoralnej przy Seminarium;

- Koordynowaliśmy rozgrywki KLP (Kleryckiej Ligi Piłkarskiej w Krakowie), nasza reprezentacja piłkarska dotarła do półfinału;

- 15 września 2014 roku spotkaliśmy się w murach naszego seminarium z nowo wybranym ks. Generałem Angelem Fernandezem Artime.

Wśród różnych wydarzeń warto wspomnieć nasz wspólny, seminaryjny wypoczynek, który realizujemy po czasie wytrwałej nauki. Po licznych wakacyjnych akcjach duszpasterskich wyjechaliśmy na integrację (we wrześniu), przed rozpoczęciem wykładów. Po zakończeniu pierwszego semestru nauki, czas zimowego odpoczynku spędziliśmy wśród gór w Szczyrku. Kurs jazdy narciarskiej dla naszych początkujących współbraci przeprowadził ks. Wojciech Krawczyk, jeden z nielicznych dyplomowanych instruktorów jazdy narciarskiej wśród salezjanów. Nasze regularne życie seminaryjne przeplataliśmy różnymi wydarzeniami, kulturalnymi i pobożnymi – Cecyliadą, Mikołajkami, Wigilią Narodzenia Pańskiego, Kolędą, Dniem Wspólnoty, Pożegnaniem diakonów i imieninami, które każdy z nas obchodzi we wspólnocie.

12. INWESTYCJE

W roku akademickim 2013/2014, głównie dzięki sponsorom, którzy ofiarowali swój jeden procent z podatku:

- zmodernizowaliśmy nagłośnienie w sali teatralnej,

- zakupiliśmy nowy aparat fotograficzny dla seminarium,

- zakupiliśmy nowe pomoce dydaktyczne: projektor ultraogniskowy do tablicy interaktywnej, 2 białe tablice ceramiczne obrotowo-jezdne, laptop, nowe oprogramowanie, bindownice i rzutnik multimedialny.

W miesiącach wakacyjnych przeprowadzono remont ciągów komunikacyjnych mający na celu dostosowanie dróg zlokalizowanych przy WSDTS do wymogów przeciwpożarowych. W ramach inwestycji wykonano następujące prace:

- wymiana instalacji gazowej i kanalizacyjnej,

- wymiana nawierzchni betonowej,

- wykonanie nowych chodników,

- wykonanie drogi ażurowej i rekultywacja trawników na placu Savionaliowym.

Całość prac została zaplanowana w budżecie inspektorialnym na rok 2014 i sfinansowana ze środków własnych Inspektorii Krakowskiej.

13. ZAKOŃCZENIE

Kończąc, pragnę wszystkim serdecznie podziękować za wspólne, często niełatwe życie pod jednym dachem. Z perspektywy minionego roku łatwiej zauważyć, ile udało nam się zrealizować zamierzeń i planów, a ile jeszcze przed nami.

Dziękuję tym, którzy bezpośrednio są zaangażowani w działalność naszego Seminarium – przełożonym, formatorom i wszystkim wykładowcom. Dziękuję najliczniejszej grupie współbraci z naszej wspólnoty, naszym najmłodszym, za bogactwo, które wnoszą we wspólnotę poprzez różne uzdolnienia i talenty, zaangażowanie, za młodzieńczą odwagę, chęć pomocy i bezkompromisową postawę wobec wszelkich nieprawidłowości naszego wspólnego życia.

Dziękuję wszystkim tym osobom, które poprzez swoją pracę zapewniają nam tak dobre warunki życia. Na ręce ks. ekonoma Janusza Kaszy składam podziękowanie całemu personelowi administracyjnemu i wszystkim naszym darczyńcom i przyjaciołom za ich ofiary i pomoc. W tej grupie są też salezjanie współpracownicy gromadzący się przy naszym seminarium.

Na zakończenie słowa podziękowania kieruję do tych, którzy dźwigają pierwszy ciężar odpowiedzialności za formację młodego pokolenia salezjanów. Księżom Inspektorom za troskę i obecność wśród nas oraz księżom ekonomom inspektorialnym. Bóg zapłać!

Ks. Dariusz Kozłowski SDB
Rektor WSDTS

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI WYŻSZEGO SEMINARIUM DUCHOWNEGO
TOWARZYSTWA SALEZJAŃSKIEGO W ŁĄDZIE NAD WARTĄ
W ROKU SEMINARYJNYM 2013/2014

1. WPROWADZENIE

W tym roku minęły 62 lata od dnia, gdy w pocysterskim klasztorze w Łądzie nad Wartą ulokowano Wyższe Seminarium Duchowne Towarzystwa Salezjańskiego. Przez ten czas wiele roczników salezjanów, przy pomocy licznego grona wychowawców, formowało się w wymiarze ludzkim, duchowym, intelektualnym i pedagogiczno-pastoralnym, aby być dobrze przygotowanymi do pracy duszpasterskiej i wychowawczej, zwłaszcza wobec młodzieży. Odbывa się to w zgodzie z odpowiednimi dokumentami Kościoła. Otwartość na wyzwania współczesności, na zakorzeniony w Ewangelii i nauce Kościoła dialog ze światem i jego kulturą, na przewartościowanie w sferze wychowania – to zadania, przed którymi staje środowisko seminaryjne. Zadanie i rola seminarium to dobre przygotowanie przyszłych kapłanów, mające wpływ na jakość i poziom życia duchowego wiernych, a jednocześnie formacja wychowawców młodzieży w duchu charyzmatu salezjańskiego. Dlatego też już tyle lat przy wykorzystaniu systemu prewencyjnego św. Jana Bosko oraz w oparciu o zasady formacji kapłańskiej w Polsce i wskazania naszego zgromadzenia zakonnego realizowany jest proces rozeznawania i rozwoju powołań oraz formacji duchowej i kształcenia młodych salezjanów.

2. WSPÓŁBRACIA WSPÓLNOTY FORMACYJNEJ

W roku akademickim 2013/2014 funkcję rektora Wyższego Seminarium Duchownego Towarzystwa Salezjańskiego w Łądzie oraz przełożonego wspólnoty zakonnej sprawował ks. dr hab. Mariusz Chamarczuk. Oprócz niego, w skład zarządu seminarium i Rady Domu wchodził: ks. dr Radosław Błaszczuk (wikariusz dyrektora i katecheta), ks. mgr Tomasz Kościelny (prorektor ds. studiów), ks. dr Wojciech Gretka (wykładowca), ks. mgr lic. Jacek Zdzieborski (wykładowca), ks. mgr Józef Dubiniec (ekonom), ks. mgr Piotr Przyborski (proboszcz) i ks. mgr lic. Mariusz Słomiński (dyrektor salezjańskiej placówki opiekuńczo-wychowawczej „Dom Młodzieży” w Poznaniu).

Ponadto, w skład wspólnoty zakonno-seminaryjnej wchodził: ks. mgr Marek Babicz (kierownik biblioteki seminaryjnej), ks. mgr lic. Czesław Banach, ks. mgr Robert Dmochowski (ekonom salezjański)

placówki „Dom Młodzieży” w Poznaniu), ks. mgr lic. Apoloniusz Domański, ks. Władysław Grochał (długoletni kierownik biblioteki), ks. mgr Stanisław Jezierski (spowiednik – zmarł 17 VII 2014), ks. mgr lic. Władysław Kołyszko (pracownik Ośrodka Duchowości Salezjańskiej w Łądzie, spowiednik alumnów i sióstr zakonnych), ks. dr Zenon Klawikowski (kierownik Ośrodka Duchowości Salezjańskiej w Łądzie, spowiednik), ks. mgr Józef Koszewnik, ks. mgr lic. Bolesław Leciej (spowiednik i rekolekcjonista), ks. Tadeusz Piaskowski (spowiednik), ks. Stefan Sztuba (proboszcz w Kowalewie), ks. Władysław Zimnowodzki (spowiednik, zmarł 18 IX 2014), a także 13 studentów I roku, 11 studentów II roku oraz 6 studentów III roku. Wszyscy alumni na kursie I i II studiowali filozofię, w tym 9 alumnów z kursu I oraz 5 alumnów z kursu II – dodatkowo pedagogikę. Kurs III tak, jak w latach poprzednich, składał się wyłącznie ze studentów pedagogiki.

3. WAŻNIEJSZE WYDARZENIA MINIONEGO ROKU SEMINARYJNEGO

Oficjalna inauguracja roku seminaryjnego 2013/2014 odbyła się w Łądzie w dniu 28 września 2013 roku. Tradycją lat ubiegłych została ona poprzedzona pielgrzymką seminarium do Sanktuarium Matki Bożej Pocieszenia w Kawnicach, która miała miejsce dwa dni wcześniej. Inaugurację rozpoczęła uroczysta Eucharystia w kościele parafialnym pw. NMP i św. Mikołaja (przewodniczył jej i homilię wygłosił przełożony Inspektorii św. Wojciecha ks. dr Marek T. Chmielewski), a po niej uczestnicy uroczystości zbrali się w Sali Opackiej. Po przywitaniu gości przez Księdza Rektora, Prorektor ds. studiów przedstawił sprawozdanie z działalności seminarium w poprzednim roku akademickim.

Wykład inauguracyjny, pt. *Jak współczesnemu człowiekowi mówić o Bogu? Uwagi filozofa*, wygłosił ks. prof. UKSW dr hab. Adam Świeżyński, po czym nastąpiła immatrykulacja alumnów I-go roku, której dokonali wspólnie przełożeni Inspektorii Pilskiej (ks. Marek Chmielewski), Krakowskiej (ks. Dariusz Bartocha) i Wrocławskiej (ks. Alfred Leja), wręczając indeksy i legitymacje seminaryjne trzynastu alumnom. Po raz pierwszy wręczono też nowe indeksy praktyk, obowiązujące wszystkich kleryków. Teraz głos zabrali m.in. Księża Inspektorzy oraz ks. Wikariusz Przemysław Solarski, a także wójt Gminy Łądek, pani Arleta Pleśniak. Po odczytaniu okolicznościowych listów nastąpiło tradycyjne odśpiewanie *Gaudeamus igitur* stanowiące zakończenie oficjalnej części uroczystości. Całości dopełnił jak zwykle uroczysty obiad w refektarzu zakonnym.

Piękną wieloletnią tradycję stanowią wzajemne odwiedziny pobliskich, zaprzyjaźnionych uczelni z okazji inauguracji roku akademickiego. W minionym roku władze WSD TS w Łądzie wzięły udział w licznych inauguracjach zorganizowanych w wyższych uczelniach kościelnych i świeckich. Były to: Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Wyższe Seminarium Duchowne Towarzystwa Salezjańskiego w Krakowie, Prymasowskie Wyższe Seminarium Duchowne w Gnieźnie, Wyższe Seminarium Duchowne Towarzystwa Chrystusowego dla Polonii Zagranicznej w Poznaniu, Wyższe Seminarium Duchowne Diecezji Bydgoskiej im. bł. bp. Michała Kozala, Wyższe Seminarium Duchowne Zgromadzenia Misjonarzy Świętej Rodziny w Kazimierzu Biskupim, Wyższe Seminarium Duchowne Diecezji Kaliskiej w Kaliszu, Wyższa Szkoła Kadr Menedżerskich w Koninie oraz Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Koninie.

Jak zwykle, miało miejsce sporo inicjatyw w obszarze działalności edukacyjnej i kulturalnej. Wśród nich warto wymienić koncert pn. *Wiederzyci nad Wartą* w wykonaniu Orkiestry Filharmonii Poznańskiej (5 września), spotkanie z ks. drem Landasem Bwambale – wikariuszem biskupim z Ugandy (7 października), akademię z okazji Dnia Papieskiego (13 października), obchody Dnia Edukacji Narodowej (14 października), następnie uroczysty koncert *Małe muzykowanie* (10 listopada) w wykonaniu okolicznej młodzieży czy wieczór muzyczny, czyli *Cecyliadę* (20 listopada). Kontynuowana była działalność koła teatralnego alumnów, przygotowującego przedstawienia przy wielu okazjach, np. *Ślawa rycerzom przegrany*, autorstwa Mirosława A. Glazika, zaprezentowane nauczycielom 12 grudnia. Wielu kleryków miało też okazję do udziału w kilkunastu warsztatach teatralnych, prowadzonych w Łądzie przez Teatr *Abanoia* ze Szczecina.

Stale miejsce w kalendarzu odbywających się w Łądzie imprez kulturalnych ma Festiwal Kultury Słowiańskiej i Cysterskiej. Jego dziesiąta już edycja odbyła się w dniach od 30 maja do 1 czerwca 2013 roku pod hasłem „Targi, jarmarki i odpusty”. Seminarium salezjańskie jest jednym ze współorganizatorów tego wydarzenia.

Przygotowanie kleryków do pracy duszpasterskiej i wychowawczej odbywa się także poprzez koła zainteresowań. Jednym z nich jest grupa animacji medialnej *Art. 43*, która np. z okazji święta św. Franciszka Salezego – patrona dziennikarzy – przygotowała dla seminarium ciekawy program. Jednym z jego punktów była prezentacja nagranych na tę okazję słowa abpa Wacława Depo na temat środków społecznego przekazu i ewangelizacji przez media.

Innym jest koło przewodników po łądzkim klasztorze. Pod okiem kustosa, ks. dra Janusza Nowińskiego, najpierw szlifują oni swoją wiedzę na temat tego Pomnika Dziedzictwa Narodowego, a następnie dzielą się nią z licznymi pielgrzymami. Sami też pielgrzymują, np. w dniach 8-10.XI.2013 r. odbyli wędrówkę śladami cystersów, którą zakończyli, odwiedzając nie cysterskie, ale salezjańskie seminarium w Żylinie na Słowacji.

Istotny w formacji jest także wymiar patriotyczny. 28 października odbyła się uroczystość poświęcenia ołtarza Męczenników II wojny światowej, którego dokonał ks. Prymas Józef Kowalczyk w towarzystwie ordynariuszy macierzystych diecezji męczenników: bpa Wiesława Meringa, bpa Edwarda Janiaka i bpa Jana Tyrawy. Przy tej okazji odbyło się prawykonywanie utworu *Dominus regit me* Pawła Łukaszeńskiego przez muzyków Filharmonii Poznańskiej.

Dopełnienie tego wymiaru stanowiły wystawy, prezentowane w seminaryjnej galerii. Od września do grudnia można było tam obejrzyć wystawę o Żołnierzach Wyklętych z V Wileńskiej Brygady AK mjr. Zygmunta Szendzielarza „Łupaszki” autorstwa Leszka Dobrzyńskiego i Piotra Niwińskiego. Z okazji rocznicy stanu wojennego została zaprezentowana wystawa wydawnictw bezdebtowych. Także Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych 1 marca został podkreślony wystawą okolicznościowych wydawnictw. Na co dzień o stronę patriotyczną dbają klerycy zrzeszeni w 2 Kręgu Starszoharcerskim „Mafeking” ZHR, organizując dla chłopców z 1 Łądzkiej Drużyny Harcerzy liczne imprezy. Przykładem jest udział w październikowej akcji IPN i rozgłośni radiowych pn. „Znicze pamięci”.

Coroczny, ważny moment w każdym wyższym seminarium duchownym stanowią – wieniące poszczególne etapy formacji seminaryjnej – posługi oraz święcenia diakonatu i prezbiteratu. 24 maja 2014 roku abp Tadeusz Gocłowski udzielił w Rumi święceń prezbiteratu trzem diakonom, absolwentom filozofii seminarium w Łądzie. Byli to: ks. Mirosław Chyza, ks. Piotr Pączkowski oraz ks. Daniel Śliwiński, którzy studia teologiczne kontynuowali w WSD TS w Krakowie. Ponadto abp Andrzej Dzięga udzielił 28 czerwca 2014 roku w Policach święceń kapłańskich innemu absolwentowi łądzkich studiów filozoficznych, ks. Łukaszowi Pawłowskiemu, który studiował teologię w Rzymie. Wcześniej, 3 czerwca, szesnastu neoprezbiterów z salezjańskiego WSD w Krakowie odprawilo w Łądzie Mszę św. prymicyjną.

Ważne miejsce wśród wydarzeń dydaktyczno-naukowych zajmują konferencje i sympozja. I tak 18 października 2013 r. staraniem ks. dra Radosława Błaszczyka zorganizowano XXVII Łądzkie Sympozjum Liturgiczne pod hasłem *Czy bierzmowanie jest sakramentem dojrzałości chrześcijańskiej?* Po raz pierwszy w dniu 21 czerwca zostało zorganizowane Łądzkie Sympozjum Pedagogiczne pod tytułem *Współczesne problemy wychowawcze w perspektywie aksjologicznej*. Sympozjum to ma charakter międzynarodowy, a jego współorganizatorem jest Wydział Nauk Pedagogicznych UKSW. Również w łądzkim seminarium zostało zorganizowane 16 maja 2014 r. spotkanie Polskiej Sekcji Międzynarodowego Stowarzyszenia Miłośników Historii Salezjańskiej, podczas którego odbyła się akademicka laudacja i prezentacja okolicznościowej publikacji z racji 70. urodzin ks. prof. dra hab. Stanisława Wilka.

Wykładowcy i alumni brali też udział w wydarzeniach zewnętrznych o charakterze naukowym, np. I Sympozjum Palcówek Opiekuńczo-Wychowawczych w Częstochowie 19.X.2013 r., Sympozjum *Nowe formy uzależnień* Koła naukowego WSD w Płocku 14-15.XI.2013 r., konferencji pn. *Uczucia – dojrzewanie emocjonalne fundamentem dojrzewania duchowego* 15-17.XI.2013 r. w SOM w Warszawie, VI Międzynarodowym Kongresie *Katolicy i prawo – szanse i zagrożenia* w WSKSiM w Toruniu, Konferencji nt. myśli wychowawczej Janusza Korczaka na WNP UKSW 30.XI.2013 r., sympozjum liturgicznym w Opolu 4.XII.2013 r., XVI Międzynarodowym Sympozjum Metafizycznym pod hasłem *Spór o naturę ludzką* na KUL w Lublinie 12.XII.2013 r., Spotkaniach Ekumenicznych w Żychlinie 18.I.2014 r. pod hasłem *Czyż Chrystus jest podzielony?*, Spotkaniu nauczycieli z prof. Wandą Póltawską w Ciężeniu 17.XII.2013 r., XIII Ogólnopolskim Sympozjum Kleryckich Kręgów Harcerskich w WSD w Krakowie 21-23.III.2014 r., II Rzepczyńskim Sympozjum Międzykulturowym w Świdwinie 16.VI.14 r.

Ciekawym uzupełnieniem tematyki naukowej jest udział alumnów we wskrzeszonej przed kilkoma laty inicjatywie cyklicznych spotkań dla nauczycieli w łódzkim klasztorze. Pierwsze z nich odbyło się 15.X.2013 r. z konferencją ks. mgra Arnolda Zimnickiego na temat kompetencji pedagoga. Kolejne – 12.XII.2013 r. z refleksją ks. Tomasza Kościelnego o kondycji współczesnego nauczycielstwa na kanwie historii. Następne było 13.III.2014 r. z prelekcją mgr Romualdy Kosmatki nt. zjawiska mobbingu, a ostatnie w czerwcu 2014 r. z referatem ks. dra Janusza Nowińskiego *Wpływ klasztoru łódzkiego na rozwój kultury regionalnej*. Współorganizatorami tych spotkań są seminarium oraz Towarzystwo Naukowe Franciszka Salezego.

Podobny charakter mają konińskie kolokwia z cyklu *Porozmawiajmy o...*, w których również brali udział nasi klerycy. Zapoczątkowane zostały spotkaniem z ks. prof. drem hab. Henrykiem Skorowskim 20.X.2013 r. pod hasłem *Kościół a polityka*. Kolejnym było spotkanie z ks. mgrem Tadeuszem Kierbiedziem 24.I.2014 r. *Kościół w świecie islamu*, a ostatnim – 31.III.2014 r. – spotkanie z ks. prof. Skorowskim *Porozmawiajmy o wolności*.

4. ALUMNI I KADRA DYDAKTYCZNO-NAUKOWA ORAZ PERSONEL ADMINISTRACYJNO-PORZĄDKOWY

W roku akademickim 2013/2014 w WSD TS studia odbywało 30 alumnów (I rok: 13, II rok: 11, III rok: 6). Formacja seminaryjna obejmowała cztery podstawowe wymiary: ludzki, duchowy, intelektualny i pastoralny. Wymiar pastoralny związany jest z charyzmatem salezjańskim, którego przedmiotem są ludzie młodzi.

Okazję do oceny wzrostu w wymiarze ludzkim, intelektualnym, duchowym oraz pastoralnym stanowiły miesięczne i kwartalne dni skupienia, roczne rekolekcje, zebrania Rady Domu oraz tzw. skrutynia. Długofalowe przygotowanie alumnów do pracy duszpasterskiej i pedagogicznej miało miejsce między innymi w salezjańskim oratorium w miejscowej parafii i podczas spotkań formacyjno-powołaniowych w ramach tzw. weekendów z Księdzem Bosko. Swoją rolę odegrały także tzw. wyjazdy powołaniowe do salezjańskich placówek w Polsce i za granicą (Berlin, Sztokholm). Część alumnów w okresie wakacyjnym była w Niemczech, Włoszech i krajach byłego Związku Radzieckiego, gdzie oprócz praktyk duszpasterskich mogli pogłębiać znajomość języków obcych. Kontynuowano z pomocą alumnów rekolekcje w Zakładzie Poprawczym w Witkowie, wiążąc je z praktykami.

W roku akademickim 2013/2014 zajęcia dydaktyczne w ramach studentatu filozoficznego prowadziło siedmiu wykładowców posiadających stopień naukowy doktora habilitowanego: ks. Mariusz Chamarczuk (metodologia pracy naukowej), ks. Grzegorz Hołub (wstęp do filozofii), ks. Tadeusz Kołosowski prof. UKSW (język łaciński), ks. Zbigniew Łepko prof. UKSW (antropologia filozoficzna), ks. Janusz Mączka prof. UPJPII (filozofia przyrody), ks. Jan Niewęglowski prof. UKSW (pedagogika i dydaktyka) i ks. Jan Pietrzykowski prof. UKSW (historia Kościoła). Zajęcia dydaktyczne prowadziło także jedenastu wykładowców ze stopniem naukowym doktora: ks. Radosław Błaszczuk (liturgia, język włoski), ks. Dariusz Buksik (psychologia rozwojowa), ks. Krzysztof Butowski (etyka), ks. Marek T. Chmielewski (system prewencyjny), ks. Wojciech Gretka (metafizyka, historia filozofii starożytnej, historia filozofii nowożytnej, filozofia Boga, teoria poznania), ks. Kazimierz Gryzenia (historia filozofii współczesnej), ks. Zenon Klawiowski (język włoski), Ewa Matyba (fonetyka), ks. Maciej Szczepankiewicz (muzyka kościelna), ks. Dariusz Sztuk (język grecki), ks. Andrzej Wujek (historia filozofii średniowiecznej), a także osiem osób z dyplomem magistra: ks. Marcin Balawander (śpiew, chór, orkiestra), ks. Józef Dubiniec (urbanitas sacerdotalis), Mirosław Glazik (literatura chrześcijańska, teatr), ks. Stanisław Hajkowski (środkie społeczne przekazu), Przemysław Kuchowicz (wychowanie fizyczne), Zbigniew Łuczak (język angielski), Eugeniusz Ochowiak (język niemiecki), Barbara Wróbel (trening interpersonalny).

Ważną rolę w pracy seminarium mają do spełnienia pracownicy socjalno-gospodarczy. Warto im podziękować za pracę na rzecz całej wspólnoty seminaryjnej. W ubiegłym roku byli to: Renata Ciubak, Henryk Dróbka, Jolanta Grzywińska, Iwona Kielichowska, Wiesława Kwiatkowska, Bogumiła Olejniczak, Henryk Smuśkiewicz, Barbara Stogińska, Barbara Szczesniak, Anna Tomczak, Grzegorz Woźniak, Zenon Woźniak.

5. KONTYNUACJA NOWEGO KIERUNKU STUDIÓW

Już trzeci rok z rządu kontynuowano nowy kierunek studiów. Oprócz dwuletnich studiów filozoficznych alumnicy mają możliwość równoległego studiowania pedagogiki. W ten sposób część postnowicjuszy jest studentami Wydziału Nauk Pedagogicznych UKSW w Warszawie. Podejmując studia niestacjonarne w zakresie pedagogiki resocjalizacyjnej i opiekuńczo-wychowawczej, alumnicy, równoległe z wymogami studiów seminaryjnych, realizują przez trzy lata program studiów zgodny z wymogami Wydziału Nauk Pedagogicznych UKSW w Warszawie (przedmioty, ilość godzin wykładowych, ćwiczeń, seminariów oraz konwersatoriów). Daje to możliwość uzyskiwania licencjatu na podjętym kierunku studiów. W roku akademickim 2013/14 działalność tę z powodzeniem kontynuowano, a zajęcia dydaktyczne w ramach studentatu pedagogicznego prowadziło dwóch wykładowców z tytułem profesora zwyczajnego: prof. dr hab. Jan Piskurewicz (historia myśli pedagogicznej) oraz prof. dr hab. Bogdan Szczepankowski (pedagogika specjalna), jedenastu wykładowców posiadających stopień naukowy doktora habilitowanego: ks. Mariusz Chamarczuk (wprowadzenie do socjologii, socjologia edukacji, edukacja kulturalna, chrześcijańska nauka o państwie), ks. Stanisław Chrobak prof. UKSW (teoretyczne podstawy wychowania), Anna Fidelus prof. UKSW (metodyka pracy resocjalizacyjnej, profilaktyka społeczna, seminarium licencjackie), Adam Fijałkowski (historia myśli pedagogicznej), ks. Grzegorz Hołub (filozoficzne podstawy pedagogiki), Barbara Kaldon prof. UKSW (pedagogika resocjalizacyjna), Jadwiga Kuczyńska-Kwapisz prof. UKSW (pedagogika specjalna), ks. Zbigniew Łepko prof. UKSW (antropologia filozoficzna), ks. Jan Niewęglowski prof. UKSW (wprowadzenie do pedagogiki, dydaktyka ogólna), Krystyna Ostrowska prof. UW (patologia społeczna z elementami kryminologii) oraz Wanda Zagórska prof. UKSW (psychologia rozwojowa i osobowości), jeden profesor z Włoch – ks. prof. dr Zbigniew Formella UPS (elementy prawa oświatowego, metodyka pracy opiekuńczo-wychowawczej, komunikacja interpersonalna), ponadto szesnastu wykładowców ze stopniem naukowym doktora: ks. Zbigniew Babicki (pedagogika opiekuńcza), ks. Radosław Błaszczak (lektorat języka włoskiego), ks. Dariusz Buksik (psychologia społeczna, psychologia wychowawcza), ks. Krzysztof Butowski (etyka w zawodzie pedagoga, aksjologiczne podstawy pedagogiki), Andrzej Cimiński (technologia informacyjna z elem. statystyki), ks. Marek T. Chmielewski (system prewencyjny św. Jana Bosko), Magdalena Czub (elementy psychiatrii dzieci i młodzieży), ks. Kazimierz Gryżenia (filozofia wychowania), ks. Zenon Klawikowski (lektorat języka włoskiego), Jolanta Łodzińska (wsparcie społeczne), ks. Piotr Marchwicki (psychologia kliniczna), Piotr Rzymiski (biomedyczne podstawy rozwoju i wychowania), Bartłomiej Skowroński (metodologia badań pedagogicznych, subkultury młodzieżowe), ks. Bogdan Stańkowski (pedagogika społeczna), Andrzej Stempniak (prawo rodzinne i opiekuńcze, wybrane zagadnienia z prawa karnego), ks. Maciej Szczepankiewicz (konwersatorium z wiedzy o muzyce), a także osiem osób z dyplomem magistra: Mirosław Głazik (konwersatorium z wiedzy o teatrze), Magdalena Jelińska (psychologia rozwojowa i osobowości), ks. Tadeusz Kierbiedź (lektorat języka włoskiego), ks. Tomasz Kościelny (elementy prawa oświatowego, pedagogika resocjalizacyjna, organizowanie i planowanie pracy w placówkach opiekuńczych), Małgorzata Podgórna (konwersatorium z wiedzy o plastyce), Marek Skoczylas (projekty opiekuńczo-wychowawcze), ks. Jacek Zdzieborski (metodyka pracy opiekuńczo-wychowawczej, gerontologia, ochrona własności intelektualnej i ergonomia, podstawy dydaktyki), ks. Arnold Zimnicki (metodyka pracy pedagoga szkolnego, konwersatorium z metodyki gier i zabaw).

Warto dodać, że wykładowcy systematycznie podnoszą swoje kwalifikacje. Na przykład, przewody habilitacyjne w omawianym roku akademickim zwieńczył sukcesem ks. Mariusz Chamarczuk – rektor WSD TS oraz pani Anna Fidelus, prodziekan WNP UKSW.

W nowej formie, zgodnie z nowym programem, odbywały się praktyki studenckie. Praktyki w placówkach resocjalizacyjnych zrealizowano w Zakładzie Poprawczym w Witkowie, Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Trzciancu i w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Różanymstoku. Więcej było placówek, w których studenci odbywali praktyki opiekuńczo-wychowawcze: począwszy od akcji wakacyjnych, głównie o charakterze socjoterapeutycznym, poprzez placówki socjalizacyjne o charakterze dawnych domów dziecka (w Częstochowie – salezianie, w Dębnie – salezianie, w Dobieszynie – salezjanki, w Gliwicach – placówka samorządowa, w Pleszewie – salezjanki), aż po placówki bardziej specjalistyczne: Środowiskowy Dom Samopomocy w Sokołowie Małopolskim czy Pogotowie Opiekuńcze w Koninie.

Tegorocznym wyzwaniem była reforma programu studiów przeprowadzona na Wydziale Nauk Pedagogicznych UKSW. Z podstawy programowej zniknęło kilka przedmiotów, doszło kilka nowych, a wiele zmieniło charakter bądź wymiar godzin. Równocześnie zmieniono regulamin praktyk studenckich. Spowodowało to większe powiązanie studiów I stopnia z praktyką wychowawczą, ale wymagało od seminarium dostosowania.

Po trzech latach funkcjonowania kierunku pedagogika opiekuńczo-wychowawcza i resocjalizacyjna coraz wyraźniej widać, że pomysł dopełnienia dotychczasowych, ogólnych studiów z zakresu filozofii o zagadnienia pedagogiczne był trafny i przydatny w praktyce. Na koniec omawianego roku jak zwykle dokonało się podsumowanie studiów pedagogicznych. W dniu 23 czerwca na Wydziale Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie 4 studentów seminarium zdało pomyślnie egzamin licencjacki. Jedna praca została oceniona z wyróżnieniem.

6. BIBLIOTEKA I CZYTEL尼亚

Nieznacznemu zmniejszeniu w minionym roku akademickim uległa ilość osób korzystających z biblioteki seminaryjnej. Choć do komputerowej bazy czytelników zapisanych było nadal ok. 1500 osób, to książki wypożyczało 129 osób. Łącznie odwiedzili oni bibliotekę (czyli dokonali wypożyczenia lub zwrotu książki) 850 razy. Ogółem czytelnikom wypożyczono 2570 książek. 13 osób korzystających z usług biblioteki oraz czytelnicy na miejscu otrzymało dostęp do 122 książek i 7 woluminów czasopism.

Księgozbiór w dniu 30 czerwca 2014 roku liczył 126.360 woluminów, czyli w porównaniu z rokiem ubiegłym stan ten zmalał o 1000 książek. Wpływ na taki stan rzeczy ma systematyczne zmniejszanie ilości duplikatów, by zrobić miejsce na nowe nabytki. Zmniejszanie ilości dubletów dokonuje się poprzez przekazywanie książek współbraciom, wymianę z innymi bibliotekami, sprzedaż książek do antykwariatu.

W omawianym okresie prowadzono wymianę międzybiblioteczną z 45 bibliotekami seminaryjnymi, zakonnymi i świeckimi. Kontynuowano wysyłkę półrocznika Towarzystwa Naukowego Franciszka Salezego „Seminare” do 50 bibliotek teologicznych, seminaryjnych i zakonnych. Stała życzliwość tej redakcji powoduje, że łączka biblioteka otrzymuje w ramach wymiany międzybibliotecznej wiele wartościowych czasopism.

Kontynuowany jest wysiłek wzbogacania biblioteki o nowe nabytki z szeroko pojętych dziedzin pedagogicznych. W omawianym okresie zakupiono kolejnych 100 książek o tematyce pedagogicznej, psychologicznej i socjologicznej (dla porównania w roku ubiegłym około 200 książek). Prenumerowano m.in. następujące tytuły nowych czasopism: *Pedagogika Katolicka* (wydaje KUL – wydział w Stalowej Woli), *Pedagogika Ojcostwa* (wydaje Uniwersytet Medyczny w Szczecinie we współpracy z KUL), *Imago* (wydaje fundacja w Poznaniu), *Społeczeństwo i Rodzina* (wydaje KUL Lublin). Niezmienny był poziom prenumeraty bądź otrzymywania drogą wymiany czasopism z pedagogiki oraz dyscyplin pokrewnych: około 50 tytułów czasopism. Personel biblioteki stanowiło 2 księżki, a pomocą służyło 2 alumnów oraz 2 stażystki.

7. ZAKOŃCZENIE

Choć formacja jest procesem ciągłym niemającym końca, to jednak czas formacji początkowej jest czasem szczególnym. Wymaga wzmoczonego wysiłku wielu osób wchodzących w skład wspólnoty seminaryjnej: formatorów i wykładowców, alumnów i całego personelu pomocniczego. Wspierają ich liczne osoby przychylne seminarium. Mowa o gronie przyjaciół, modlitwą i ofiarami włączających się we wspólne dzieło, którym także należy wyrazić wdzięczność i uznanie za życzliwość.

Rok seminaryjny 2013/14 przeszedł do historii. Przed WSD TS kolejny rok seminaryjnych zmagania.

ks. Tomasz Kościelny SDB
prorektor ds. studiów WSD, Łądn. Wartą

TEMATYKA PRAC DYPLOMOWYCH ŁĄDZKICH ABSOLWENTÓW
PEDAGOGIKI UKSW W LATACH 2012 I 2013

Alumni Wyższego Seminarium Duchownego Towarzystwa Salezjańskiego w Łądzie nad Wartą odbywają pierwszy etap studiów seminaryjnych z zakresu filozofii oraz pedagogiki. Program nie-stacjonarnych studiów pedagogicznych pierwszego stopnia w zakresie pedagogiki resocjalizacyjnej i opiekuńczo-wychowawczej odbywa się we współpracy z Wydziałem Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie.

W pierwszych dwóch latach trwania programu „Pedagogika” studia w Łądzie ukończyło dwudziestu studentów: jedenastu w roku 2012 i dziewięciu w roku kolejnym. Tyle samo powstało również prac licencjackich, z których wszystkie zostały napisane pod kierunkiem pani prof. Anny Fidelus, prodziekana Wydziału Nauk Pedagogicznych UKSW w Warszawie.

Pedagogika opiekuńczo-wychowawcza studiowana przez naszych studentów jest nauką o funkcjach, zadaniach, zasadach, formach i metodach opieki (przede wszystkim nad dziećmi i młodzieżą), wychowaniu przez opiekę i wychowaniu opiekuńczym. Towarzystwo Salezjańskie w Polsce i poza jej granicami prowadzi liczne dzieła opiekuńczo-wychowawcze, w których jest stosowany system wychowawczy (prewencyjny) założyciela św. Jana Bosko, czyli inaczej mówiąc: pedagogika salezjańska.

Z racji, że studentami pedagogiki w Łądzie są młodzi salezjanie, tematyka napisanych prac dotyczy w głównej mierze teże pedagogiki. Tych prac jest najwięcej, bo jedenaście, które w bezpośredni sposób omawiają założenia systemu prewencyjnego i jego zastosowanie w praktyce. Dotykają one różnych obszarów salezjańskich środowisk wychowawczych, jakimi są szkoły, oratoria, ośrodki wychowawcze prowadzone przez nasze zgromadzenie. Część z tych prac opisuje wybrane aspekty salezjańskiego systemu wychowawczego (np. wartość pracy, asystencji), bądź też rolę wychowawcy-ojca. Ciekawymi tematami są te, które opisują wpływ oddziaływania systemu prewencyjnego na młodzież lub też stosowanie metody w wybranych ośrodkach prowadzonych przez salezjanów w Polsce. Poniżej zostaną one bliżej zaprezentowane.

Kl. Roman Tsyganiuk napisał pracę zatytułowaną *Oratorium księdza Bosko jako środowisko wychowawcze dla młodzieży*. Autor, poza ukazaniem osoby księdza Bosko oraz tła historycznego jego działalności, opisuje założone przez niego oratorium jako dom, parafię, szkołę i podwórko. W ostatnim trzecim rozdziale opisuje syntetycznie metodę wychowawczą stosowaną przez założyciela, to jest system prewencyjny. Celem tej pracy jest opisanie oratorium tak jak widział je sam założyciel. Ksiądz Bosko pragnął przygotować chłopców do odpowiedzialnego życia oraz do dojrzałego patrzenia na świat – pragnął ukształtować w nich postawę uczynliwych obywateli i dobrych chrześcijan. Chociaż od śmierci św. Jana Bosko minęło już wiele lat (w 2015 roku mija 200 lat od jego urodzin), salezjańskie oratorium nadal odgrywa znaczącą rolę w wychowaniu dzieci i młodzieży i cały czas powstają nowe dzieła w świecie.

Trzy kolejne prace dotyczą ojcostwa. Kl. Paweł Krzysztof Bróż napisał pracę zatytułowaną *Wizja ojcostwa w systemie prewencyjnym św. Jana Bosko*. Autor wychodzi z założenia, że bycie ojcem dzisiaj jest zdewaluowane do roli reproduktora, partnera czy po prostu jednego z rodziców (rodzic pierwszy, rodzic drugi), co skutkuje osłabieniem rodziny jako środowiska wychowawczego. Z tego względu, przedstawia wizję ojcostwa proponowaną w systemie prewencyjnym świętego Jana Bosko jako lekarstwo na niewłaściwe spojrzenie na ten temat. Autor podejmuje rozważania dotyczące dorastania księdza Bosko do duchowego ojcostwa, następnie ukazuje podstawy i ideę systemu prewencyjnego oraz rolę ojca z punktu widzenia tego systemu. Ojcowska relacja wychowawcy do wychowania przepełniona miłością i bezinteresownym darem z samego siebie jest tym, co czyni system prewencyjny księdza Bosko wyjątkowym i skutecznym narzędziem wychowawczym. Praca akcentuje ponadto znaczenie rozumu, religii i miłości w wychowaniu w duchu św. Jana Bosko.

Kolejną pracą dotyczącą ojcostwa jest ta napisana przez kl. Mateusza Macinkiewicza, a która nosi tytuł *Wizja ojcostwa u młodzieży zdemoralizowanej na przykładzie wychowanków MOW w Trzcińcu*. W pierwszym rozdziale opisuje rolę ojca w wychowaniu synów, rolę ojca w rozwoju umysłowym i emocjonalnym, a także w wychowaniu seksualnym. W drugim rozdziale opisuje problemy wynikające z powodu braku ojców. Wymienia tu agresję i przestępczość, postawy lękowe, nalogi, problemy moralne i rodzinne. Wreszcie w rozdziale trzecim zebrał wypowiedzi wychowanków

Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Trzcincu, których poprosił o napisanie kilku zdań na temat ich ojców. Macinkiewicz zebrał liczne odpowiedzi pozytywne i negatywne, ale sam zauważa w zakończeniu pracy, że nie jest w stanie określić, czy postawa ojca lub jego brak odegrały rolę w kształtowaniu się postaw wychowanków-synów; czy miały wpływ na to, że osoby te popełniły czyny karalne i znalazły się w MOW-ie¹.

Wreszcie trzecią pracą na temat ojcostwa jest ta napisana przez kl. Tomasza Kozłowskiego, zatytułowana *Rola ojca w wychowaniu religijnym w percepcji młodzieży gimnazjalnej*. W celu opracowania tego tematu autor wyłonił pięć problemów szczegółowych, które sformułował w postaci następujących pytań:

- „1. Jaki wpływ miał ojciec na rozwój modlitwy u dziecka?
2. Jaki wpływ miał ojciec na przystępowanie dziecka do sakramentów?
3. Jaki wpływ miał ojciec na udział dziecka w nabożeństwach?
4. Jaki wpływ miał ojciec na moralność dziecka?
5. Jaki wpływ miał ojciec na zaangażowanie się dziecka w grupy parafialne?”².

Odpowiedzi na wyżej postawione pytania Kozłowski zebrał w anonimowej ankiecie przeprowadzonej pośród 70 uczniów klas drugiej i trzeciej Gimnazjum Towarzystwa Salezjańskiego im. Św. Jana Bosko w Koninie³. W zestawieniu ogólnym zgromadzonych wyników autor wykazuje, że wpływ ojca na religijność dziecka jest raczej średni (43% respondentów)⁴. Ojcowie odgrywają szczególną rolę w wychowaniu moralnym dzieci oraz ich przystępowaniu do sakramentów. Na ostatnim miejscu plasuje się udział w nabożeństwach i grupach parafialnych. Kozłowski jest świadom, że wykonane przez niego badanie nie wyjaśnia takiego a nie innego wpływu ojca na ogólnie ujmowaną religijność dziecka.

Temat wychowania kontynuuje kl. Łukasz Szymon Torbicki w pracy zatytułowanej *Autorytet wychowawcy w myśli pedagogicznej św. Jana Bosko*. Autor dokonuje próby analizy spuszczyny pedagogicznej św. Jana Bosko pod kątem autorytetu pedagogicznego w dobie kryzysu autorytetów. Poza ukazaniem życia i działalności świętego definiuje temat w kontekście filozoficznym i społecznym oraz ukazuje historię znaczenia pojęcia autorytetu od czasów starożytnych po czasy współczesne. W ostatnim rozdziale opisuje praktykę wychowawczą św. Jana Bosko pod kątem koncepcji autorytetu wychowawcy. Autor stawia tezę, że styl wychowawczy zaproponowany w XIX wieku stwarza możliwości zdobycia autorytetu wychowawczego⁵. Udowadnia, że system prewencyjny daje realną możliwość posiadania autorytetu wychowawczego u ludzi młodych. Dzięki kompetencjom wychowawcy, jego przychylnemu nastawieniu do młodych, zaufaniu, postawie pozytywnej i otwartej na wychowanka, a przede wszystkim wejściu w szczerą i emocjonalną relację z nim, autorytet może być więzią stwarzającą doskonałe warunki do oddziaływania wychowawczego.

Innym tematem dotyczącym wychowania w duchu świętego Jana Bosko jest praca. Pisze o niej kl. Konrad Roszczyk w pracy licencjackiej zatytułowanej *Wartość „pracy” w kontekście systemu prewencyjnego św. Jana Bosko*. Poza refleksją nad różnymi definicjami wartości w perspektywie dziedzin zajmujących się tą tematyką oraz ukazaniem miejsca „pracy” w życiu człowieka i prawidłowym funkcjonowaniu społeczeństwa, w ostatnim rozdziale autor omawia problem pracy w kontekście systemu prewencyjnego świętego Jana Bosko. Przedstawia jej wkład na polu pedagogicznym jako jednej z metod systemu prewencyjnego. Praca jest wartością odgrywającą rolę w indywidualnej i społecznej samorealizacji człowieka. Pomaga w realizowaniu się ludzkiej godności poprzez udział w współtworzeniu rzeczywistości, samostanowieniu. Ksiądz Bosko wskazywał na wartość pracy jako sposobu na osiągnięcie pełni dojrzałości osobowościowej i fizycznej⁶.

¹ Por. M. Macinkiewicz, *Wizja ojcostwa u młodzieży zdemoralizowanej na przykładzie wychowanków MOW w Trzcincu*, UKSW, Warszawa 2012, s. 52 (praca licencjacka niepublikowana).

² T. Kozłowski, *Rola ojca w wychowaniu religijnym w percepcji młodzieży gimnazjalnej*, UKSW, Warszawa 2013, s. 4 (praca licencjacka niepublikowana).

³ Por. tamże, s. 31.

⁴ Por. tamże, s. 40-41.

⁵ Por. Ł. Torbicki, *Autorytet wychowawcy w myśli pedagogicznej św. Jana Bosko*, UKSW, Warszawa 2012, s. 43 (praca licencjacka niepublikowana).

⁶ Por. K. Roszczyk, *Wartość „pracy” w kontekście systemu prewencyjnego św. Jana Bosko*, UKSW,

Kolejnym tematem z zakresu systemu prewencyjnego św. Jana Bosko jest *Pedagogika salezjańska wobec zjawiska entropii uczuć*, o czym pisał kl. Jarosław Budny. Pojęcie entropii wskazuje na spadek intensywności uczuć, na swego rodzaju obojętność, zanik zdolności odczuwania – gaśnięcie uczuć. W takiej sytuacji człowiek zaczyna uciekać od bólu i cierpienia, a jego dążenia są skierowane na odczucie natychmiastowej przyjemności. Celem egzystencji staje się wtedy doznawanie przyjemności, do czego – dzięki szybkiemu rozwojowi nowych technologii – nie potrzeba bezpośredniego kontaktu z innymi osobami. W takiej sytuacji słabną więzi międzyludzkie, drugi człowiek może być traktowany jako przedmiot służący doznawaniu przyjemności. Odpowiedzią na opisywane zjawisko może być – zdaniem autora – pedagogika salezjańska, czyli system prewencyjny, który może przeciwdziałać farmakolizacji, poszukiwaniu szybkich przyjemności, ucieczce od bólu i cierpienia⁷. Ponadto pedagogika salezjańska uczy, jak odnajdywać się w ciągle rozwijającym się świecie poprzez właściwe korzystanie z rozumu, który podpowiada, co jest prawdziwe, dobre i piękne.

Poza obszar systemu prewencyjnego wykroczył kl. Łukasz Burnicki w pracy pod tytułem *Przenikanie się systemu prewencyjnego Jana Bosko i harcerskiej metody wychowawczej w doświadczeniu salezjanów ks. Bosko w Polsce*. Przez słowo „przenikanie” autor rozumie wspólną wizję człowieka, wychowawcy i celów wychowania oraz realną możliwość współpracy poprzez czerpanie z form pracy wykorzystywanych w prezentowanych systemach⁸. System księdza Bosko, choć wychowuje integralnie, skupia się w znacznej mierze na wychowaniu do wiary aktywnej, twórczej i świadomej. Metoda harcerska, również wychowująca integralnie, jest doskonałą formą wychowania patriotycznego. Za przykład realnej możliwości przenikania się tych systemów w doświadczeniu wychowawczym może posłużyć Salezjański Ruch Programowo-Metodyczny „Dęby”. Przykład pokazuje, że „można wychowywać młodzież w duchu metody harcerskiej nie tracąc, ani nie umniejszając pedagogicznej twórczości św. Jana Bosko. Wręcz przeciwnie metoda harcerska jawi się jako ubogacenie i możliwa forma realizacji założeń systemu prewencyjnego. Podobnie metoda harcerska nie traci niczego, ubogacając się formacyjnym doświadczeniem salezjanów. Obydwa systemy wychowują całościowo, kładąc jednak nacisk na różne obszary wychowania. System prewencyjny, choć został w opracowaniu ukazany jako środek wychowania obywatelskiego, może czerpać z metody stworzonej przez ideologów harcerskich. Podobnie harcerstwo w wymiarze wychowania religijnego może czerpać z doświadczenia wychowawczego salezjanów, realizując tym samym swój cel”⁹.

Ciekawej analizy dokonał kl. Tomasz Piotr Malinowski w pracy noszącej tytuł *Poczucie satysfakcji z życia wśród uczniów szkół salezjańskich i wychowanków młodzieżowych ośrodków wychowawczych*. Autor dotyka bliskiego każdej osobie tematu, jakim jest poszukiwanie sensu życia. W części teoretycznej omawia takie zagadnienia jak psychologia pozytywna, dobrostan psychiczny, poczucie koherencji, rola nadziei w życiu, sposoby radzenia sobie ze stresem. Ponadto ukazuje sylwetkę rozwojową młodzieży w okresie dorastania. W części praktycznej prezentuje wyniki własnych badań dokonanych przez zastosowanie kwestionariuszy, których dokonał w trzech placówkach salezjańskich: Salezjańskim Ośrodku Wychowawczym w Różanymstoku na grupie 20 wychowanków w wieku 16-17 lat, następnie w „Domu Młodzieży” w Poznaniu na grupie 8 dziewcząt w wieku 16-17 lat oraz w Salezjańskim Liceum Ogólnokształcącym w Aleksandrowie Kujawskim w klasie liczącej 30 uczniów. Na podstawie przeprowadzonych badań Malinowski potwierdza postawioną wcześniej hipotezę, że młodzież jest zadowolona z życia i ufnie spogląda w przyszłość, choć autor dostrzega różnice pomiędzy młodzieżą liceum a wychowankami ośrodka wychowawczego¹⁰.

Warszawa 2012, s. 46 (praca licencjacka niepublikowana).

⁷ Por. J. Budny, *Pedagogika salezjańska wobec zjawiska entropii uczuć*, UKSW, Warszawa 2012, s. 1 (praca licencjacka niepublikowana).

⁸ Por. Ł. Burnicki, *Przenikanie się systemu prewencyjnego Jana Bosko i harcerskiej metody wychowawczej w doświadczeniu salezjanów ks. Bosko w Polsce*, UKSW, Warszawa 2013, s. 7 (praca licencjacka niepublikowana).

⁹ Tamże, s. 66.

¹⁰ Por. T. Malinowski, *Poczucie satysfakcji z życia wśród uczniów szkół salezjańskich i wychowanków młodzieżowych ośrodków wychowawczych*, UKSW, Warszawa 2013, s. 54-55 (praca

Dwie kolejne prace licencyjne ukazują system prewencyjny księdza Bosko w praktyce, na przykładzie działalności jednego oratorium i ośrodka wychowawczego. Kl. Przemysław Machola napisał pracę zatytułowaną *Działalność pedagogiczna salezjanów Ks. Bosko w Bydgoszczy-Fordonie – Oratorium „Dominiczek”*. Zainteresowanie tą konkretną placówką wynika z faktu odbytej praktyki pedagogicznej w tymże miejscu. Po omówieniu koncepcji oratorium i wychowania według św. Jana Bosko oraz po nakreśleniu rysu historycznego obecności salezjanów w Bydgoszczy, autor dokonuje analizy działalności organizacyjnej tego konkretnego oratorium oraz form działalności skierowanych do wewnątrz i na zewnątrz, na przykład: półkolonie, programacje, rajdy rowerowe, obozy trekkingowe, Salezjańska Pielgrzymka Ewangelizacyjna, pielgrzymka do sanktuarium w Łagiewnikach, spotkania z Mikołajem, Salezjańskie Dni Młodości, przeglądy koleż i pastorałek, międzynarodowe wymiany młodzieżowe. Oratorium „Dominiczek” w Bydgoszczy w ciągu piętnastu lat istnienia zyskało duże uznanie i znaczenie w mieście, o czym świadczy szeroka współpraca z licznymi instytucjami świeckimi, wpisanie prowadzonych przez oratorium akcji na listę stałych imprez kulturalnych miasta oraz duże zainteresowanie wśród mieszkańców¹¹. Działalność prowadzona przez oratorium stanowi praktyczną realizację zakładanych celów oraz systemu prewencyjnego księdza Bosko. Oratorium stanowi dla wychowanków dom, w którym czują się dobrze, podwórko zapewniające rozrywkę i radość, szkołę, która uczy życia oraz parafię, która ewangelizuje.

Inną opisywaną placówką jest ta opisywana przez kl. Arkadiusza Orzechowskiego w pracy zatytułowanej *Działalność wychowawcza prowadzona w Salezjańskim Ośrodku Wychowawczym „Dom Młodości” w Trzcńcu w latach 1992-2012*. Tradycyjnie już zostaje opisany system prewencyjny, następnie historia ośrodka z wyszczególnieniem w ostatnim rozdziale działalności w tak zwanej historii najnowszej, czyli w okresie ostatnich pięciu lat (2007-2012).

Kolejne cztery prace dotyczą szeroko rozumianej problematyki młodzieżowej. Pierwszą z nich jest praca kl. Michała Piechoty pod tytułem *Ocena własnej sytuacji życiowej uczniów klas maturalnych w wybranych szkołach salezjańskich*. Autor poddaje analizie szczególnie moment życia, jakim jest przejście z młodości do dorosłości – moment zamykający pewien rozdział życia zwany dzieciństwem i młodością, bez troską i zależnością, a który otwiera jednocześnie nowe horyzonty, nowe przestrzenie i możliwości. Autor jest świadom, że wobec mnogości literatury przedmiotu (psychologii rozwojowej), wszelkich opracowań, badań, obserwacji, jego praca nie odkrywa niczego nowego, ani nie wyjaśnia żadnych nowych zjawisk, jednakże jest ona jakby takim uzupełniającym głosem samych młodych ludzi. Piechota zadaje sobie następujące pytania:

- Jak młodzi ludzie w wieku osiemnastu, dziewiętnastu lat postrzegają samych siebie?;
- Czy czują się dorosłymi?;
- Gdzie w przestrzeni społecznej świata dorosłych widzą dla siebie miejsce?¹²

Badanie ankietowe zostało przeprowadzone za pomocą arkusza „Kwestionariusza Oceny Własnej Sytuacji Życiowej” opracowanego przez panią prof. Wandę Zagórską. Jest to narzędzie nowe, znormalizowane, skuteczne i przyjazne dla respondentów ze względu na sposób oznaczania odpowiedzi metodą graficzną. Przebadane zostały cztery czynniki odnoszące się do stosunku „ja” dorastającego wobec:

- 1) świata młodzieży i dorosłych,
- 2) wizji własnej dorosłości,
- 3) relacji do rodziny pochodzenia,
- 4) gotowości do przyjęcia zobowiązania jako osoba dorosła.

Przebadana została grupa 76 osób w wieku 18 i 19 lat, uczniów klas maturalnych (trzecich licealnych) w marcu i kwietniu 2013 roku, a otrzymane wyniki porównano z grupą kontrolną 133 re-

licencyjna niepublikowana).

¹¹ Por. P. Machola, *Działalność pedagogiczna salezjanów ks. Bosko w Bydgoszczy-Fordonie – Oratorium „Dominiczek”*, UKSW, Warszawa 2012, s. 43 (praca licencyjna niepublikowana).

¹² Por. M. Piechota, *Ocena własnej sytuacji życiowej uczniów klas maturalnych w wybranych szkołach salezjańskich*, UKSW, Warszawa 2013, s. 5 (praca licencyjna niepublikowana).

spondentów o zbliżonej specyfice demograficznej¹³. Dane grupy porównawczej zostały udostępnione dzięki uprzejmości pani prof. Wandy Zagórskiej, która użyczyła ich ze zbiorów własnych.

Badani uczniowie uczęszczali do następujących szkół: Prywatne Salezjańskie Liceum Ogólnokształcące im. Św. Dominika Savio we Wrocławiu, Liceum Ogólnokształcące w Zespole Szkół Salezjańskich w Szczecinie i Liceum Ogólnokształcące Towarzystwa Salezjańskiego w Bydgoszczy. Wyniki przeprowadzonych badań nie odbiegają zasadniczo od wyników grupy porównawczej. W zakończeniu autor podsumowuje wyniki badań w następujący sposób: „u badanych uczniów występuje zjawisko moratorium psychospołecznego. Nie wykazują oni gotowości do przyjęcia zadań dorosłych, nie czują się dorosłymi, nie widzą siebie w roli osób podejmujących zobowiązania wynikające z ewentualnego podjęcia pracy zarobkowej i założenia rodziny. Mają poczucie, że znajdują się na początku swojej młodości, tymczasem powinni się z nią już żegnać i przygotowywać do wejścia w dorosłość. Badanych cechuje w tym względzie pewna bez troska: wydaje im się, że mają przed sobą bardzo wiele różnych możliwości odnośnie do odkrycia własnego powołania życiowego i najważniejszych decyzji w tym względzie.

Dzisiejsi maturzyści to osoby mało samodzielne, bardzo związane ze środowiskiem rówieśniczym, które często jest punktem odniesienia przy podejmowaniu decyzji. Brakuje im determinacji i odwagi w podejmowaniu istotnych zobowiązań, typowych dla młodych dorosłych. Ciężko im przychodzi funkcjonować w danym społeczeństwie, chociażby ze względu na brak gotowości do podejmowania zadań przez to społeczeństwo narzucanych. Problemem są także deficyty w zakresie określenia światopoglądu, co stanowi istotną trudność przede wszystkim na aksjologicznej płaszczyźnie społecznego funkcjonowania”. Piechota konkluduje: „wydaje się zatem, że założenie postawione na początku okazało się prawdziwe w świetle przeprowadzonych badań i uczniowie klas maturalnych nie są gotowi na wejście w dorosłość. Brakuje im ukształtowanej tożsamości, w wielu przypadkach nawet nie widać prób podjęcia wysiłku na rzecz jej osiągnięcia. Moratorium psychospołeczne dotyka praktycznie wszystkich badanych: najważniejsze decyzje życiowe są jeszcze przed nimi”¹⁴.

Innego problemu dotyka w swoich badaniach kl. Jakub Marek. Napisał on pracę zatytułowaną *Problem nadużywania alkoholu wśród młodzieży gimnazjalnej*. Opiswane zjawisko zatacza coraz szersze kręgi pośród nastolatków przy jednoczesnym obniżaniu się wieku inicjacji alkoholowej. Autor opisuje w swojej pracy problemy okresu dorastania, motywy sięgania po alkohol przez osoby nieletnie oraz psychospołeczne następstwa sięgania po alkohol. Część teoretyczna została poszerzona o badania własne, które autor przeprowadził w formie kwestionariusza na terenie dwóch szkół Aleksandrowa Kujawskiego. Wyniki analizy potwierdzają tezę nadmiernego spożywania alkoholu przez dorastającą młodzież oraz wskazują idące za tym konsekwencje. W ten sposób autor pragnie uwrażliwić społeczeństwo, a w szczególny sposób osoby odpowiedzialne za wychowanie młodych pokoleń, na problemy młodzieży i sposoby radzenia sobie z nimi.

Dwie kolejne prace dotyczą problemu agresji, który zdaje się narastać i zmieniać formy manifestacji. Kl. Marcin Pikor napisał pracę pod tytułem *Agresja wśród chłopców i dziewcząt w okresie gimnazjalnym*, a kl. Karol Romankiewicz na temat *Zachowania autoagresywne jako specyficzny przejaw niedostosowania społecznego dzieci i młodzieży*. Pikor, oprócz opisanego, czym jest agresja jako taka, w swojej pracy prezentuje wyniki własnych badań przeprowadzonych na terenie Salezjańskiego Gimnazjum w Szczecinie pośród 83 respondentów z klas II i III. Badał wpływ relacji dziecka z rodzicami na zachowanie agresywne, wpływ oglądanych treści (zawierających często przemoc), występowanie zachowań agresywnych u chłopców w stosunku do dziewcząt oraz ofiary przemocy.

Romankiewicz natomiast zawęził analizę problemu do szczególnego rodzaju agresji, jakim jest samoagresja w następujących jej przejawach: alkoholizm, narkomania, zaburzenia odżywiania, samookaleczenia oraz zachowania suicydalne. Przyczyn autoagresji doszukuje się pośród czynników biologicznych, psychicznych, rodzinnych, szkolnych i środowiskowych. Celem pracy jest ukazanie wymienionych zachowań autoagresywnych w ogólnym kontekście niedostosowania społecznego i wskazanie pola działania, na którym możliwa jest praca zmierzająca do zapobiegania temu niebez-

¹³ Por. tamże, s. 6.

¹⁴ Tamże, s. 65-66.

piecznemu zjawisku, przez na przykład uczenie umiejętności wyładowywania napięcia w bezpieczny sposób, niezagrażający ani innym ani samemu sobie.

Innego problemu dotyka kl. Łukasz Piskula w pracy noszącej tytuł *Pornografia jako zjawisko inicjujące problemy wychowawcze wśród młodzieży*. W swojej pracy autor nie ogranicza się do zaprezentowania problemu w świetle literatury przedmiotu, ale omawia również wpływ pornografii na osobowość i wychowanie oraz poszukuje możliwych działań profilaktycznych. W zakończeniu dokonuje podsumowania: „Autorowi udało się dowieść iż pornografia ma negatywny wpływ na proces wychowania młodzieży i w istotny sposób inicjuje problemy wychowawcze zarówno w środowisku szkolnym jak i rodzinnym. Częste korzystanie z materiałów pornograficznych prowadzi do uzależnienia i powstania patologii seksualnych. Wniosek ten jest szczególnie uwidoczniiony w drugim rozdziale, który prezentuje skutki kontaktu młodzieży z pornografią. Autor docenił starania środowisk pro-life, które prowadzą zintensyfikowaną działalność w kierunku całkowitego zakazu rozpowszechniania pornografii, a także przypomniał zadania wychowawców jakie powinni realizować w procesie wychowania młodego pokolenia. Zaprezentowane w trzecim rozdziale programy profilaktyczne nowej generacji są nie tylko dobrym przygotowaniem do zetknięcia się z pornografią, ale również właściwym odczytywaniem przekazów medialnych i promocją wartości rodziny oraz wstrzemięźliwości seksualnej”¹⁵.

O wartości rodziny pisał kl. Andrzej Waś, dla którego myśl Fiodora Dostojewskiego „Podstawową siłą pedagogiczną jest rodzina” stała się inspiracją do podjęcia rozważań na temat *Wartość życia rodzinnego wśród młodzieży na przykładzie maturzystów szkół salezjańskich w Szczecinie*¹⁶. Waś stawia sobie za cel apologię wartości małżeństwa i rodziny oraz zbiera i analizuje myśli i opinie maturzystów dwóch szczecińskich szkół średnich prowadzonych przez Salezjanów Księdza Bosko na temat rodziny. Odpowiedzi zebrał za pomocą kwestionariusza ankietowego zawierającego pytania otwarte. Choć za respondencji cenił wartość małżeństwa i rodziny, autor zauważa, że odpowiedzi wpisują się w prakseologię „relatywizującego świata”¹⁷, gdyż jedynie cztery osoby napisały, że małżeństwo jest związkiem mężczyzny i kobiety, podczas gdy w badaniach uczestniczyło 13 osób w przypadku wywiadu kierowanego i 40 osób w przypadku ankiety. Ponadto młodzież miała problemy z opisaniem życia rodzinnego, uogólniając i sprowadzając je do „wspólnego spędzania czasu”¹⁸. Poczyszczającym faktem jest – wyrażona przez zdecydowaną większość – chęć zawarcia sakramentalnego związku małżeńskiego.

Ostatnią z poruszanych dziedzin jest religia w życiu człowieka i wychowaniu. Pisali o tym: kl. Michał Kupiński w pracy noszącej tytuł *Wychowanie religijne młodzieży. Wybrane aspekty programu wychowawczego w oparciu o badania własne* oraz kl. Jarosław Bogusław Krzysztoń w pracy pod tytułem *Wychowawcza rola liturgii Mszy świętej*. Kupiński stawia sobie za cel zbadanie rozwoju religijnego wychowanków na przykładzie 21 uczniów jednej z klas Gimnazjum Salezjańskiego w Koninie w celu stworzenia elementów programu wychowawczego adekwatnego do poziomu rozwoju religijnego. Szczegółowe problemy badawcze zawarł w pytaniach:

- „Jaka jest deklarowana religijność młodzieży?
- Jaka jest religijność w sferze afektywnej, sferze praktyk religijnych oraz sferze intelektualnej?
- Która z tych sfer jest najbardziej zaniedbana?
- Jakie są najważniejsze problemy z religijnością w najbardziej zaniedbanej sferze w danej grupie?
- Co zrobić, by polepszyć funkcjonowanie badanej młodzieży w wyróżnionych aspektach?”¹⁹.

Na podstawie zebranych wypowiedzi Kupiński sformułował następujące cele, które wykorzystał później przy opracowywaniu konspektów zajęć wychowawczych dla badanej klasy:

¹⁵ Ł. Piskula, *Pornografia jako zjawisko inicjujące problemy wychowawcze wśród młodzieży*, UKSW, Warszawa 2012, s. 50 (praca licencjacka niepublikowana).

¹⁶ A. Waś, *Wartość życia rodzinnego wśród młodzieży na przykładzie maturzystów szkół salezjańskich w Szczecinie*, UKSW, Warszawa 2012, s. 3 (praca licencjacka niepublikowana).

¹⁷ Por. tamże, s. 68.

¹⁸ Por. tamże.

¹⁹ M. Kupiński, *Wychowanie religijne młodzieży. Wybrane aspekty programu wychowawczego w oparciu o badania własne*, UKSW, Warszawa 2013, s. 22 (praca licencjacka niepublikowana).

- „Młodzież odczuwa radość z powodu obecności w jej życiu Boga,
- Młodzież nie obwinia Boga za zło,
- Młodzież bardziej ceni wartości duchowe niż materialne,
- Młodzież rozumie istotę Mszy świętej,
- Młodzież przeżywa zdrowe poczucie winy z powodu swych złych czynów,
- Młodzież przeżywa dumę i radość z powodu należenia do Kościoła”²⁰.

Na konkretnej formie religijności, jaką jest przeżywanie Mszy świętej, skupia się przywołany już Jarosław Krzysztonek zajmujący się problemem wychowania przez liturgię Mszy świętej. Kościół przez odnowioną liturgię stara się odpowiedzieć na potrzeby człowieka, który, żyjąc często w zlaicyzowanym środowisku, pragnie podążać śladami Chrystusa. Liturgia Mszy świętej staje się narzędziem, dzięki któremu każdy ochrzczony może budować swoje życie duchowe, kształtować w sobie hierarchię wartości zgodnych z duchem chrześcijańskim oraz budować dojrzałą osobowość i postawy życiowe. „Msza święta poprzez Liturgię Słowa, głoszenie homilii oraz Modlitwę Eucharystyczną prowadzi człowieka od zrozumienia własnej osoby i jej rozwoju do otwarcia się na drugiego człowieka. Wyraża się to w zjednoczeniu wiernych, którzy uczestnicząc w celebracjach uczą się służyć wobec potrzebujących”²¹. Liturgia Mszy świętej wychowuje człowieka w ujęciu całościowym oraz prowadzi go do miłości, która pomaga wzrastać tak konkretnej osobie, jak i całej społeczności (wspólnocie) aż do osiągnięcia ostatecznego celu, jakim jest zbawienie.

Przegląd prac dyplomowych studentów pedagogiki w Łądzie w latach 2012-2013 ukazuje wachlarz tematów poruszanych w ramach pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej i resocjalizacyjnej oraz miejsce na tym polu pedagogiki salezjańskiej. Jak zostało zauważone we wstępie do niniejszego przeglądu tematyki prac licencjackich, wybór tematów jest ściśle związany z faktem bycia salezjanami cytowanych studentów. Z tego względu, na pierwsze miejsce wysuwa się szeroko rozumiana pedagogika salezjańska oraz kwestie religijne w wychowaniu młodzieży. Jak można zauważyć, nieobecne pozostają problemy związane z wychowaniem (agresja, alkoholizm, pornografia). Wszystkim autorom można życzyć skutecznego zastosowania w praktyce opisywanych zasad.

ks. Jacek Zdzieborski SDB

WSD Towarzystwa Salezjańskiego, Łąd n. Wartą

VIII KONGRES MARYJNY MARYJA WYCHOWAWCZYNIĄ (RUMIA, 1 MAJA 2014)

Od 14 lat w salezjańskiej parafii pw. NMP Wspomożenia Wiernych w Rumi ma miejsce Kongres Maryjny. Gromadzi on przedstawicieli całej Rodziny Salezjańskiej: salezjanów, siostry salezjanki, salezjanów współpracowników, członków Stowarzyszenia Czcieli Maryi Wspomożycielki (ADMA), wolontariuszki księdza Bosko, byłych wychowanków, młodzież oraz parafian. Oprócz uczestników przybyłych z dzieł Inspektorii Piłskiej, m.in. z Piły, Bydgoszczy, Czaplinka, Łądu, Rumi, Słupska, Szczecina, Torunia i Różańska, nie zabrakło także gości z Inspektorii Warszawskiej: Tolkmicka, Łodzi, Kutna-Woźniakowa, Warszawy i Żyrardowa. Choć była to już ósma edycja kongresu w tym podgdyńskim mieście, to jednak odbył się on po raz pierwszy, odkąd kościół Maryi Wspomożycielki Wiernych został ustanowiony sanktuarium. Wydarzenie kongresowe wpisane zostało przez organizatorów w program Święta Inspektorii św. Wojciecha, imienin ks. inspektora Marka Chmielewskiego, jubileusz współbraci, którzy przeżywali rocznicę pierwszej profesji zakonnej: 25. i 50. oraz Święto Ministrantów.

Spotkanie rozpoczęło się „Modlitwą zawierzenia” w kościele górnym, gdzie znajduje się ła-skami słynący obraz Maryi. Spotkanie modlitewne poprowadził ks. Kazimierz Chudzicki – dyrektor wspólnoty salezjańskiej w Rumi oraz proboszcz i kustosz sanktuarium. Oficjalne rozpoczęcie Kon-

²⁰ Tamże, s. 36.

²¹ J. Krzysztonek, *Wychowawcza rola liturgii Mszy świętej*, UKSW, Warszawa 2012, s. 42 (praca licencjacka niepublikowana).

gresu odbyło się w kościele dolnym. Zebranych – prawie 200 osób – powitał ks. Jarosław Pizoń – wikariusz księdza inspektora z Piły, po czym w tematykę obrad kongresowych wprowadził ks. dr Adam Popławski – sekretarz inspektorialny.

Pierwsza część sesji obejmowała dwa wykłady: ks. dra Dariusza Kozłowskiego SDB, rektora studentatu teologicznego w Krakowie, pt. *Maryja – wychowawczyni Chrystusa* oraz ks. mgra lic. Dominika Chmielewskiego SDB, doktoranta Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, zatytułowany *Maryja – wychowawczyni Kościoła*. Ks. Kozłowski w swoim przedłożeniu, w sposób przejrzysty, spójny i prosty, ukazał zebranych Matkę Syna Bożego jako wychowawczynię. Refleksja Autora, oparta głównie na Piśmie Świętym i dokumentach Kościoła, zawierała kilka interesujących myśli na temat pojęcia „wychowawca” w tekstach natchnionych, obrazu Boga-wychowawcy oraz Maryi wychowawczyni Jezusa. Ks. rektor pozostawił uczestnikom ciekawą konstatację: „Im więcej Boga w wychowaniu, tym bardziej będzie ono skuteczne”. Drugi z prelegentów – ks. Chmielewski – w oparciu o myśli Ojców Kościoła, doświadczenia wybranych przez siebie mistyków maryjnych i teologów duchowości, ukazał Maryję w tajemnicy Kościoła. Prelegent zachęcał zebranych do naśladowania trzech postaw maryjnych: słuchania i rozważania Bożego Słowa oraz rozeznawania, w jego świetle, woli Bożej.

Po przerwie na kawę, zaserwowaną w oratorium przez przedstawicieli Rodziny Salezjańskiej z Rumi, zebrane audytorium wysłuchało ostatniego wykładu, przygotowanego przez mgr Katarzynę Nowicką, psychologa i psychoterapeutkę, byłą wychowankę salezjańską, pracownika szkół salezjańskich w Rumi. W swoim wystąpieniu dotyczącym tematu *Maryja – wychowawczyni młodzieży* zwróciła uwagę na aspekty psychologiczne w wychowaniu. Autorka referatu, wychodząc w swoich przemyśleniach od definicji wychowania, ukazała znaczenie autowychowania i możliwe metody wychowania młodzieży. Podkreśliła także rolę rodziców w wychowaniu dzieci i młodzieży oraz salezjańskiej asystencji. Zebrani mogli również uzyskać odpowiedź na pytanie: Kiedy Maryja będzie naszą wychowawczynią?

Organizatorzy zadbali, aby treści kongresowych prelekcji mogły wybrzmieć w przestrzeni duchowej uczestników. Miał temu służyć czas indywidualnej modlitwy przed wizerunkiem rumskiej Wspomożycielki lub w kaplicy adoracji Najświętszego Sakramentu. Każdy z kongresowych gości otrzymał także ciekawą pomoc, w postaci katalogu kilkunastu pytań.

Refleksję naukową dopełnił element o charakterze artystycznym, którym był popołudniowy program słowno-muzyczny pt. *Tryptyk rzymski Jana Pawła II*. Całość przygotowała i zrealizowała ośmioosobowa grupa młodzieży z Salezjańskiego Liceum w Rumi pod kierunkiem Anny Bronowickiej. Na program złożyły się wybrane fragmenty *Tryptyku rzymskiego*, które przeplatane były utworami śpiewanymi przez młodzież. Prawie godzinne widowisko oglądało się dobrze i przyjemnie. Na zakończenie zebrani goście, poruszeni zaangażowaniem i talentem młodzieży, nagrodzili ją gromkimi brawami.

Elementem finalnym Kongresu była uroczysta msza święta pod przewodnictwem ks. inspektora Marka Chmielewskiego. W uroczystej liturgii wzięli udział nie tylko uczestnicy Kongresu, ale również ministranci z Inspektorii św. Wojciecha wraz z opiekunami, jubilaci świętujący 25. i 50. rocznicę pierwszej profesji oraz parafianie i czciciele Matki Najświętszej. W okolicznościowym kazaniu ks. inspektor z Piły skoncentrował się na życiu ks. Bosko i jego relacji z Maryją. Kaznodzieja wskazał m.in. na postawy, którymi żyła Maryja i których, jako wychowawczyni, może uczyć dzisiejszą młodzież, dorosłych i duchowych synów św. Jana Bosko: słuchanie Bożego Słowa, służba, łagodność oraz cierpliwe znoszenie trudów codziennego życia.

Przed wyjazdem uczestnicy Kongresu mogli posilić się posiłkiem w przygotowanym dla nich bufecie oraz dokonać zakupów ciekawych materiałów salezjańskich (płyty CD, książki, obrazki, koszulki). Chętni mogli wziąć także udział w zaplanowanym w godzinach wieczornych koncercie Państwowej Orkiestry Młodych Talentów Republiki Białoruskiej oraz Młodzieżowej Orkiestry Cymbałowej z Mińska.